

# accare



child study center



Onderzoeken, opleiden en kennis delen  
Jaarverslag 2020

april 2021

O

## INHOUD

3 Terugkijken op een bijzonder jaar

4 Sociale vaardigheden trainen bij autisme: zinvol of niet?

6 Opleiden in Corona tijd

9 DREAMS onderzoeken

10 Chronische tics

12 Plannen, kun je het leren?

14 Ontwikkelingsstoornissen: vroeg herkennen en behandelen

16 Welke kinderen hebben het meeste baat bij gedragstherapeutische behandelingen?

18 Ketenbreed Leren

20 En verder in 2020? Korte berichten

21 Publicaties 2020

N

O

N



# Terugkijken op een bijzonder jaar

We zijn trots op alles wat we dit jaar - in bijzondere omstandigheden - hebben kunnen doen. Met onze patiëntenzorg, die met de beperkingen van de Corona pandemie toch door kon gaan. Maar ook met ons onderzoek en onze opleidingen zijn we er in geslaagd om ondanks alles veel mensen te bereiken.

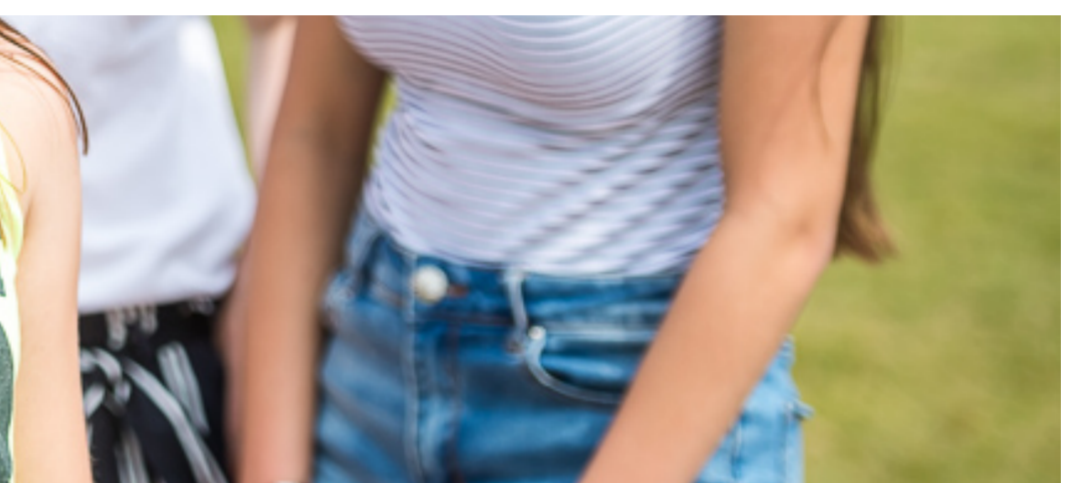
Door vorig jaar maart direct over te stappen op beeldbellen en online behandelen, wisten we het contact met jeugdigen, ouders, verwijzers en leerkrachten te behouden. Door ook in onze opleidingen gebruik te maken van digitale middelen konden we, zelfs op veel grotere schaal dan voorheen, collega's in binnen-, en buitenland informeren over de laatste ontwikkelingen in ons vak en hen bijscholen op specifieke onderwerpen.

Dit verslag laat zien wat we het afgelopen jaar deden op het gebied van onderzoek en opleidingen. Onderzoek naar werkingsmechanismen, vroeg signalering en effectieve behandelingen. Dat onderzoek leverde kennis op die we op allerlei verschillende manieren met collega's deelden.

We dragen er daarmee aan bij dat professionals - bij Accare en daarbuiten - hun beperkt beschikbare tijd en energie zo doelmatig mogelijk kunnen inzetten. En dat zoveel mogelijk kinderen en ouders kunnen profiteren van deze kennis.

Met lef en volharding hebben onze medewerkers de fysieke beperkingen omgezet in online mogelijkheden. We hebben mooie plannen om dit in de komende jaren nog verder te ontwikkelen. Om de zorg voor kinderen en jongeren met mentale problemen iedere dag een beetje beter te maken en kennis voor iedereen meer bereikbaar. En dat sluit prachtig aan bij de kernwaarden van Accare!

Marco Bottelier | Pieter Hoekstra | Wieteke Beernink



## Sociale vaardigheidstraining bij kinderen met autisme

Is sociale vaardigheidstraining (SOVA) voor kinderen met autisme effectief? SOVA training maakt vaak deel uit van de behandeling bij autisme en ouders, kinderen en ook behandelaren vinden zo'n training vaak nuttig. Wetenschappelijk onderzoek ondersteunt dat ook, maar er blijven ook vragen onbeantwoord. Bijvoorbeeld, voor wie is zo'n training nou het meest effectief? Wat hebben kinderen op lange termijn aan zo'n training? En kan de betrokkenheid van ouders en leerkrachten het effect van de training vergroten?

Daarom onderzochten we of SOVA training bij kinderen met een vorm van autisme effectief is op de korte en op de lange termijn. En voor welke kinderen de training het meest effectief is. We betrokken ouders en leerkrachten bij de training om te zien of dat de training meer effectief maakt.

Kinderen die een SOVA training volgden gingen meer vooruit dan kinderen die geen training volgden volgens de rapportages van de ouders. Na afloop van de training gingen ze echter niet verder vooruit. Het betrekken van ouders en leerkrachten hielp niet om het effect van de training groter te maken, maar het was wel tijdrovend.

lees meer op pagina 5



We zien verder dat kinderen die het meest profiteren van de training kinderen zijn die jonger zijn, verbaal sterker, minder kenmerken van autisme hebben en minder angstig zijn. Ook de kinderen van wie de ouders aangeven dat ze al een basis aan sociale vaardigheden hebben, profiteren meer van de training.

## Wat betekenen de resultaten voor de praktijk?

Op basis van deze en andere resultaten uit onderzoek bieden we SOVA training niet meer standaard aan in de behandeling van kinderen met een vorm van autisme. We proberen met andere bewezen effectieve methoden de sociale en communicatieve ontwikkeling van deze kinderen te stimuleren. Bijvoorbeeld met Pivotal Response Treatment.

## Het onderzoek

Aan het onderzoek deden 122 kinderen mee tussen 9 - 13 jaar met een vorm van autisme. Zij werden random verdeeld over 3 condities. 51 kinderen volgden een SOVA-training van 15 sessies met speciale bijeenkomsten voor ouders en leerkrachten, 47 kinderen kregen de SOVA training zonder die extra sessies, en 24 kinderen kregen geen SOVA training maar een andere vorm van behandeling. Ouders en kinderen vulden vragenlijsten in voor, direct na de training /behandeling en na 6 maanden.

## Meer weten?

Wil je meer weten of lezen? Neem dan contact op met de onderzoekers: Annelies de Bildt en Vera Dekker: [csc@accare.nl](mailto:csc@accare.nl)

Lees ook over hoe we in het project SOVATASS onderzoeken hoe behandelaren met digitale hulpmiddelen kinderen met autisme kunnen stimuleren om sociale vaardigheden te oefenen:

Klik hier



## OPLEIDEN IN CORONATIJD

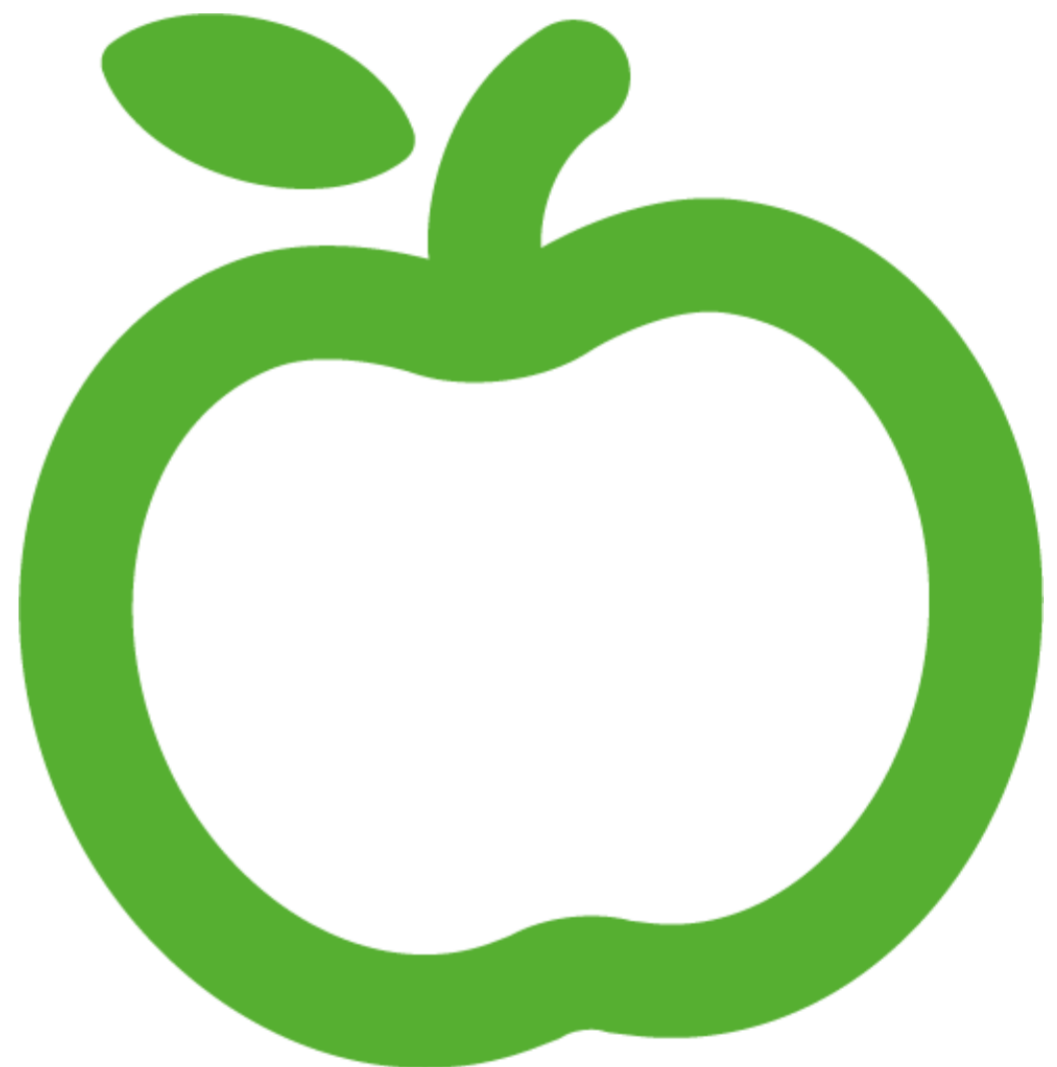
Accare Opleidingen heeft vanaf de 1e lockdown (bijna) alle opleidingen digitaal vormgegeven. De techniek en kennis daarvoor waren al in huis door onze ervaring met de refereeravonden. Voor docenten en deelnemers een omschakeling. Ze hebben moeten wennen en leren om hierin bedreven te raken. Dat vroeg de nodig flexibiliteit van een ieder., maar we zijn er trots op dat dat is gelukt.

Deze ervaring gebruiken we om in de toekomst meer scholing blended te maken. Dat maakt scholing en opleiding minder afhankelijk, efficiënter en vergroot de toegankelijkheid.

Ter illustratie: onze refereeravonden werden bezocht door ongeveer 250 - 400 professionals. Sinds we ze online organiseren is het aantal deelnemers gestegen naar ruim 1000 per avond. Uit binnen- en buitenland.

De Corona pandemie met alle bijbehorende beperkingen bood op deze manier ook mooie kansen om de stap te maken naar online en blended vormen van kennis delen.

Herwin Tros,  
manager Accare Opleidingen





## FACT jeugd

De scholing voor de FACT-jeugd teams bestond uit 4 dagdelen face-to-face onderwijs. In samenwerking met tweedejaars studenten van de opleiding Learning & Development van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen hebben we een blended variant gemaakt. De training FACT-jeugd bestaat nu uit verschillende korte, gevarieerde online onderdelen en twee onderdelen die face-to-face plaatsvinden.

[klik hier voor meer informatie](#)



## ADOS trainingen

In samenwerking met Karakter en de vertalers van het instrument organiseren we trainingen voor het gebruik van de ADOS. We hebben daarvoor samen een Nederlands-Vlaamse trainerspoule. De 3-daagse basistraining is in 2020 voornamelijk online gegeven. Met Karakter als kartrekker werken we aan een Elearning die in 2021 beschikbaar is. Met de online module, 2 online en 1 face-to-face trainingsdag is scholing van behandelaars in het toepassen van de ADOS een blended scholing geworden.



[klik hier voor meer informatie](#)



## Omgaan met suicide

Het CSC organiseert de training Omgaan met suïcidaal gedrag. In 2020 volgden een flink aantal behandelaars van Accare en van de samenwerkende organisatie van Spoed4Jeugd in het Noorden deze training. De training is ook toegankelijk voor externe deelnemers en kan in-company verzorgd worden. Met deze training, de interne aandacht voor en de betrokkenheid van Accare bij landelijke netwerken die zich inspannen om suicide te voorkomen, dragen we zoveel mogelijk bij aan deze waardevolle doelstelling.

[klik hier voor meer informatie](#)





# Regionale netwerken

Het CSC is actief betrokken bij regionale samenwerkingsverbanden en leernetwerken zoals de Flevo Academie, het Opleidingsplatform Jeugd (Friesland), de Drentse Jeugd Academie en de Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd. We brengen in deze samenwerkingsverbanden specialistische kennis in. Bijvoorbeeld over (het gebruik van) de verklarende analyse, trauma of hechting in. Met deze kennis helpen we de kwaliteit van de jeugdhulp verder ontwikkelen.

## Voor wie?

700 Accare professionals volgden scholing bij het CSC

500 externe professionals uit Nederland en het buitenland volgden scholing bij het CSC

500 professionals deden mee aan een elearning

5.800 professionals uit Nederland en het buitenland volgden onze refereeravonden

43.000 views en 600 leden voor het CSC YouTube kanaal

## Door en met wie?

9 opleiders

50 interne docenten

18 externe docenten

7 medewerkers van Accare Opleidingen

# Beroepsopleidingen

Op dit moment volgen 6 kinder- en jeugdpsychiaters, 58 GZ-psychologen, 10 klinisch psychologen, 5 verpleegkundig specialisten en 1 klinisch neuropsycholoog hun opleiding tot BIG-geregistreerd professional bij Accare.

Accare leidt daarnaast eigen medewerkers en collega's uit het werkveld op tot cognitief gedragstherapeut en tot cognitief gedragstherapeutisch werker.

naar het aanbod van opleidingen





# DREAMS

## Samenwerken aan onderzoek naar effecten van behandeling in de kinder- en jeugdpsychiatrie

Samen met onze collega's van Karakter, Curium en Levvel werken we samen aan een grootschalig onderzoek naar de risico- en beschermende factoren die een rol spelen bij het ontstaan van mentale en gedragsproblemen, het wel of niet succesvol doorlopen van een behandeling en veerkracht en gevoelens van geluk en welbevinden.

Om deze vragen goed te kunnen beantwoorden hebben we grote datasets nodig met veel achtergrondgegevens van kinderen en de gezinnen waarin zij opgroeien en met gedetailleerde gegevens over hun problemen, welbevinden en de behandelingen die zij krijgen. Daarom werken de 4 centra samen.

Een eerste stap in dit langlopende project is het uitzetten van een gezamenlijke startvragenlijst voor alle kinderen en ouders die in zorg komen bij een van de vier centra. De kinderen en hun ouders zullen in de loop van hun behandeling gevolgd worden.

Wil je meer lezen over de uitkomsten van het Corona-onderzoek: [klik hier](#)



### DE INVLOED VAN CORONA

Een project dat direct is gestart na de oprichting van DREAMS is het zogenaamde Corona project dat i.s.m. het Emma Kinderziekenhuis is uitgevoerd. In mei en november 2020 vulden kinderen en ouders de vier DREAMS centra vragenlijsten in over hun mentale en sociale gezondheid. Deze vragenlijsten werden ook ingevuld door kinderen en ouders in een algemene representatieve steekproef.

In beide groepen werden de problemen erger door Corona, maar de kinderen die al in behandeling waren hadden duidelijk meer mentale problemen, zoals depressie, boosheid en slaapproblemen dan de kinderen uit de algemene groep.





# CHRONISCHE TICS

Ticstoornissen, waaronder ook Tourette syndroom, zijn vaak voorkomende stoornissen die beginnen in de kindertijd. Er is nog weinig bekend over ticstoornissen. Promovenda Thaira Openneer deed er onderzoek naar om meer inzicht te krijgen in de gedragskenmerken, hersenfuncties en neuropsychologisch functioneren van kinderen met tics.

Voor het eerste deel van haar promotie onderzoek gebruikte Thaira data van EMTICS om te onderzoeken of kinderen al bepaalde gedragskenmerken vertonen voordat ze een ticstoornis ontwikkelen. Tics worden vaak pas in een laat stadium ontdekt en kinderen (die later tics blijken te hebben) worden meestal eerst met andere problemen aangemeld bij de jeugd GGZ. Tics worden bij meisjes nog later gesignaleerd dan bij jongens.

Uit het onderzoek blijkt dat jongens met tics voordat ze last krijgen van tics, al gedrag laten zien dat 'anders' is. Ze gaan bijvoorbeeld vaker over grenzen en laten ook vaker gedragingen zien zoals die voorkomen bij kinderen met autisme. Bij meisjes met tics zagen we vroege symptomen van dwang en emotionele problemen, maar ook meer opstandig gedrag.

Thaira's onderzoek onderstreept het belang van het vroeg monitoren van symptomen vooral bij kinderen met een hoger risico op tics. Meer kennis over vroege symptomen van jongens en meisjes die tics ontwikkelen kan een belangrijke bijdrage leveren aan het tijdig herkennen van een ticstoornis.

Thaira onderzocht ook zogenaamde 'tic-alerts'. Dit zijn lichamelijke prikkelingen die vaak voorafgaan aan een tic. Deze 'tic-alerts' spelen een belangrijke rol bij de gedragsbehandeling van tics. Tot nu toe dachten onderzoekers dat deze 'tic-alerts' pas rond het tiende jaar duidelijk zichtbaar waren. Het blijkt echter dat deze prikkelingen ook bij jonge kinderen onder de 7 jaar kunnen optreden. Voor behandelaars is het daarom van belang om ook bij jonge kinderen alert te zijn op de 'tic-alerts'.





Voor het tweede deel van haar onderzoek onderzocht Thàira de hersenfuncties en de neuropsychologische functies van kinderen met tics. Ze keek ook in hoeverre bijkomende ADHD eventuele cognitieve afwijkingen kan verklaren.

De resultaten laten zien dat de tics zelf niet de oorzaak zijn van cognitieve afwijkingen, zoals problemen met het werkgeheugen of cognitieve impulsiviteit, maar dat met name ADHD voor deze problemen zorgt.

### EMTICS

Een grootschalig en langlopende onderzoek naar de rol van genen, ontstekingsprocessen en stress bij het ontstaan en verergeren van tics bij kinderen.



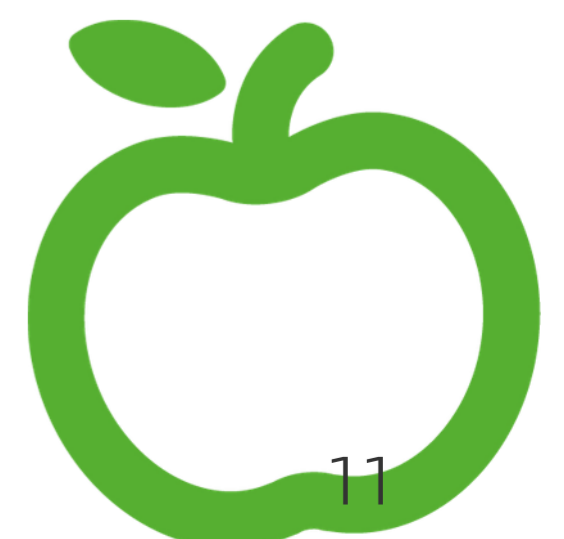
### TS-EUROTRAIN

Een onderzoek naar de hersenmechanismen en cognitieve problemen bij chronische tics en de invloed van comorbide ADHD daarop.



In de klinische praktijk is het van belang om alert te zijn op de aanwezigheid van comorbide ADHD bij kinderen met tics omdat die combinatie zorgt voor minder goede taakprestaties. Als kinderen met tics problemen hebben in het dagelijks leven of op school/werk kan een neuropsychologisch onderzoek handvatten bieden voor gerichte begeleiding.

Tot slot bleek uit het onderzoek dat bij kinderen met tics de hersengebieden op een andere manier samenwerken tijdens het uitvoeren van taken. Tics hebben dus invloed op de netwerkorganisatie van het brein.



# PLANNEN... KUN JE HET LEREN?

## Een programma voor leerlingen op het voortgezet onderwijs

Veel leerlingen binnen het voortgezet onderwijs (VO) hebben problemen met het plannen en organiseren van hun huiswerk en schooltaken. Deze problemen kunnen leiden tot stress, piekeren, lage cijfers, doublures of zelfs schooluitval.

Veel scholen ontwikkelen hiervoor zelf een aanbod omdat er in Nederland geen effectief bewezen methode is om binnen de setting van het voortgezet onderwijs planningsproblemen aan te pakken. Hierdoor is er veel variatie tussen scholen en is het moeilijk om de effectiviteit te monitoren.

Effectieve interventies die zich richten op het verminderen van problemen met plannen en organiseren zijn op dit moment alleen beschikbaar binnen de gespecialiseerde jeugdhulp. Bijvoorbeeld voor jongeren die hulp hebben gezocht in verband met



ADHD, autisme of gedragsproblemen. Hierdoor wordt een grote groep jongeren niet bereikt. Denk aan jongeren die de stap naar de hulpverlening te groot vinden of daar om welke reden dan ook niet of te laat terecht komen.

De vraag is ook of hulp voor deze plannings- en organisatieproblemen thuis hoort binnen de gespecialiseerde jeugdhulp. Of kunnen we deze hulp misschien ook binnen het voortgezet onderwijs organiseren? Daar waar de planningsproblemen zich daadwerkelijk voordoen en waar meer jongeren er van kunnen profiteren.

Om die reden is Plannen op School (PLOS) ontwikkeld en doen we bij het CSC onderzoek naar de effectiviteit van het programma. .

PLOS versterkt planningsvaardigheden bij jongeren op het voorgezet onderwijs en heeft twee fases: het PLOS mentorprogramma bestaat uit basisondersteuning tijdens de mentorlessen en PLOS-extra is een modulair programma voor leerlingen die onvoldoende baat hebben bij de basisondersteuning. Ze krijgen extra individuele ondersteuning waar ze samen met de begeleider de planningsproblemen in kaart brengen en doelen stellen.

De afgelopen periode is gewerkt aan het ontwikkelen van het programma. In september 2021 start het effectiviteitsonderzoek naar het PLOS programma. In dit onderzoek kijken we naar de effecten van het programma op de planning- en organisatievaardigheden, huiswerkproblemen en het gedrag en de motivatie van de leerling. Daarnaast brengen we in kaart wat mentoren, zorgondersteuners en leerlingen zelf van het programma vinden.

Als het programma effectief is, levert PLOS een kant-en-klaar en laagdrempelig aanbod op gericht op het verbeteren van planning- en organisatievaardigheden van jongeren. We verwachten dat het zal leiden tot vermindering van stress, doublures en schooluitval en kan PLOS een functie hebben in het bieden van passend onderwijs aan jongeren met ernstige planningsproblemen. Als deze problemen op school goed kunnen worden aangepakt, is daarvoor een verwijzing naar de GGZ niet meer nodig.



# ONTWIKKELINGSSTOORNISSEN

vroeg herkennen en vroeg behandelen heeft een positief effect op de latere ontwikkeling

Ongeveer 10-17% van de kinderen heeft een ontwikkelingsstoornis zoals autisme, ADHD of een motorische ontwikkelingsstoornis. Deze ontwikkelingen hebben een grote impact op de kwaliteit van leven van de kinderen en hun gezinnen, het onderwijs en de maatschappij.

Ontwikkelingsstoornissen worden vaak pas relatief laat gediagnosticeerd. Een late diagnose kan er voor zorgen dat er allerlei extra problemen ontstaan en het levert veel stress

en frustraties op in het gezin. Het belemmert bovendien de inzet van vroege interventies. Vroeg behandelen is enorm belangrijk bij deze problemen. In de periode tot 18 maanden is de plasticiteit van het brein het grootst en kunnen we de ontwikkeling heel gericht stimuleren. Dat dat zin heeft blijkt uit onderzoek: vroege interventies zorgen voor minder problemen op latere leeftijd. Daarom is het van groot belang om vroege signalen van ontwikkelingsproblemen te herkennen.

Een van die vroege signalen ligt op het vlak van de motoriek. Er zijn allerlei aanwijzingen dat vroege motorische problemen voorspellend kunnen zijn voor latere ontwikkelingsproblemen. Veel ouders van kinderen met ontwikkelingsstoornissen, bijvoorbeeld met autisme, geven al in het eerste levensjaar aan zich zorgen te maken over de motorische ontwikkeling.

I





In de afgelopen jaren is vanuit Ontwikkelingsneurologie (UMCG) een groep van 1700 jonge kinderen onderzocht met twee instrumenten die onder meer de motorische ontwikkeling in kaart brachten. Deze groep kinderen vormde een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking, wat betreft o.a. opleidingsniveau van ouders en etnische achtergrond. Beide instrumenten lijken veelbelovende voorspellers van ontwikkelingsstoornissen 2 jaar later.

In het nieuwe BIRD-onderzoek werkt Accare samen met Ontwikkelingsneurologie om alle kinderen uit de onderzoeksgroep opnieuw onderzoeken op de kleuterleeftijd en hun ontwikkeling en gedrag in kaart brengen. We verwachten dat lage scores op de twee instrumenten gemeten op de zuigelingenleeftijd voorspellend zijn voor ontwikkelingsproblemen op de leeftijd van 4-5 jaar.

## BIRD onderzoek

We gaan de ouders van alle 1700 kinderen vragen om mee te doen aan dit vervolgonderzoek. Zij vullen vragenlijsten in over de ontwikkeling en het gedrag van hun kind. Daarna wordt een deel van de kinderen uitgenodigd voor een uitgebreid motorisch, neurologisch en intelligentieonderzoek. Op deze manier kunnen de motorische gedragingen uit de babyleeftijd in verband brengen met een breed scala aan gedrags- en ontwikkelingskenmerken.

BIRD is een samenwerking tussen Accare en Ontwikkelingsneurologie (UMCG).

De onderzoekers zijn: Annelies de Bildt, Pieter Hoekstra (Accare), Mijna Hadders-Algra (Ontwikkelingsneurologie, UMCG) en Kirsten Heineman (Accare, Ontwikkelingsneurologie).

Meer lezen over het onderzoek dat vooraf ging aan de nieuwe BIRD studie?



## Welke kinderen hebben het meeste baat bij gedragstherapeutische behandelingen?

Gedragstherapeutische behandelingen verminderen de symptomen van ADHD en gedragsproblemen bij kinderen met ADHD. Ook verminderen ze de mate waarin zij en hun directe omgeving lijden onder de gevolgen van hun problemen. Gedragstherapeutische behandelingen zijn echter niet altijd even effectief voor alle kinderen met ADHD. Het is van groot belang om beter inzicht te krijgen voor wie de behandeling werkt, en voor wie deze minder geschikt is, zodat behandeling gericht kan worden toegepast.

Onderzoeker Annabeth Groenman, die deel uitmaakt van het consortium Psychosociale ADHD Interventies (PAINT), leidde een grote studie waaraan 33 onderzoekers van over de hele wereld meededen en hun data over behandel-effectiviteit met de groep deelden. Er werd een grote dataset gemaakt van al die gegevens. Het ADHD consortium onderzocht vervolgens de effecten van gedragstherapie bij 2200 kinderen jonger dan 18 jaar met ADHD op symptomen van ADHD, gedragsproblemen en ervaren beperkingen in functioneren.







Uit het onderzoek blijkt dat gedragstherapeutische behandelingen effectief zijn in het verminderen van aandachtsproblemen, hyperactiviteit en impulsiviteit, gedragsproblemen bij ADHD. Ook verminderen deze behandelingen de beperkingen die kinderen en hun ouders ervaren in het functioneren.

Daarnaast vonden de onderzoekers een aantal subgroepen die anders op de behandeling reageren. Kinderen die naast ADHD ook een gedragsstoornis hebben, verslechteren bijvoorbeeld sterk wanneer zij moeten wachten op behandeling. Dit gebeurt ook bij kinderen met meer kenmerken van ADHD of gedragsstoornissen en bij kinderen uit één-ouder gezinnen.

De conclusie van het onderzoek is dat gedragstherapeutische behandelingen werken en dat er speciale aandacht moet zijn voor kinderen snel - dus zonder wachttijd - behandeld zouden moeten worden om te voorkomen dat zij achteruitgaan. Dit geldt voor kinderen met de combinatie van ADHD en een gedragsstoornis, bij kinderen uit één-ouder gezinnen en bij kinderen die een ernstige vorm van ADHD/gedragsstoornis hebben (met veel symptomen).

Groenman pleit er op basis van deze bevindingen voor om deze kinderen niet te laten wachten, maar onmiddellijk te behandelen. Daarmee voorkomen we dat de problemen erger worden. Een belangrijke bevinding die organisaties kan helpen om behandeling doelmatiger in te zetten.

De resultaten van dit onderzoek worden gepubliceerd in het tijdschrift *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*.

# Ketenbreed Leren

## Leren van verhalen van jeugdigen, ouders en hun behandelaren

Ondanks de belemmeringen door de Corona maatregelen, is Ketenbreed Leren goed op stoom. De onderzoeken konden gelukkig ook digitaal doorgaan, dankzij de bereidwilligheid van jongeren en ouders en dankzij de creativiteit van de procesbegeleiders.

Inmiddels zijn 11 casusonderzoeken afgerond, 9 lopen nog en we verwachten in het eerste kwartaal van 2021 nog eens 13 onderzoeken af te ronden. Een mooi resultaat! De subsidiegever, VWS is akkoord met verlenging van het project. We kunnen door gaan met de onderzoeken tot juni 2022.

We merken dat er in de regio's veel belangstelling is voor de methode waarmee we onderzoek doen. De Ketenbreed Leren methodiek gaat ook op andere plaatsen gebruikt worden om te leren, bijvoorbeeld bij Spoed4Jeugd Groningen en bij het project Regie op Drie in Drenthe.

In Drenthe is in januari 2021, na 5 afgeronde casusonderzoeken, een eerste regionale leertafel gehouden waar de resultaten gedeeld werden met een bredere groep professionals.

Hoewel we natuurlijk nog voorzichtig moeten zijn met het trekken van conclusies hebben we gekeken naar opvallende patronen, naar verbeterpunten en naar de manier waarop hier al aandacht voor is in de bestaande verbetertrajecten in de regio.

We constateerden bijvoorbeeld dat er nog te weinig aandacht is voor de eigen problemen van de ouders. Met name als er sprake is van traumatische ervaringen bij de ouders, worden die niet goed opgemerkt, besproken en behandeld.

Lees verder op de volgende pagina



# wat valt op?

---



Er is weinig oog voor de eigen problemen van ouders, terwijl die wel aanwezig zijn en een rol spelen bij de problemen en het welbevinden van jeugdigen. De ouders vinden het moeilijk om hierover informatie te delen omdat ze bang zijn voor dwang en uithuisplaatsing.

Negatieve jeugdervaringen (Adversive Childhood Experiences (ACE)) hebben een grote impact op het functioneren van ouders en kinderen (Nadine Harris vertelt hierover meer in [haar TED-talk](#)). De ACE-vragenlijst is een laagdrempelige korte vragenlijst (11 items) om meer zicht te krijgen op negatieve jeugdervaringen en daarmee gezinnen eerder en beter te ondersteunen en de kans op psychische en gezondheidsklachten te verkleinen.

Problemen die thuis of op school spelen worden niet op tijd gesignaleerd en onvoldoende in samenhang aangepakt. Alle kinderen in de casusonderzoeken hebben problemen in het onderwijs maar dit leidt niet tot goed gecoördineerde hulp vanuit onderwijs en zorg.



Breng specialistische kennis naar voren (stroomopwaarts), zodat signalen eerder worden opgepakt en eerder een verklarende analyse gemaakt wordt. Bijvoorbeeld door de POH bij de huisarts. Aangezien er in bijna alle casuïstiek ook problemen in het onderwijs zijn, kan een POH in het basisonderwijs of een gespecialiseerd schoolmaatschappelijk werker met kennis over signaleren van voorspellers van psychosociale problematiek van toegevoegde waarde zijn.



De focus ligt te sterk op behandeling van de problemen van de jeugdige zelf (symptoomgericht) en is er nog te weinig oog voor een bredere verklarende analyse en de aanpak factoren in het bredere systeem die de moeilijkheden in stand houden of versterken

Professionals kunnen nog veel beter kunnen worden in het maken van een verklarende analyse. Organiseer dat professionals in de regio hierin opgeleid worden. Verzorg deze opleiding over sectoren heen en neem in de opleiding mee hoe er samen integraal gewerkt kan worden aan de aanpak van verklarende factoren.

Wil je meer weten over Ketenbreed Leren, lees het interview met Marjan de Lange (projectleider) en Alida Hielema (procesbegeleider) in Kind & Adolescent Praktijk, nr. 1 2021



## EN VERDER IN 2020...



### nieuw

#### PRIKKELBAARHEID EN VOEDING

VANTASTIC is een onderzoeksproject naar de invloed van vitamines en mineralen op mentaal welzijn bij 100 jongeren tussen 11-17 jaar. Met dit onderzoek willen we erachter komen of het innemen van voedingssupplementen kinderen en jongeren helpt om prikkelbaarheid en andere emotionele of gedragsproblemen tegen te gaan. VANTASTIC is een onderdeel van de Eat2beNICE dat de invloed onderzoekt van voeding en leefstijl op de mentale gezondheid. Het onderzoek wordt gesubsidieerd door de EU.



#### ZORG IN DE KETEN

Sinds 2020 zijn bij Accare 2 onderzoekers in dienst met een achtergrond in de gezondheidseconomie. Ze doen onderzoek naar veranderingen in verwijzingen en kosten van de jeugdhulp bij inzet van een praktijkondersteuner jeugd, onder andere in de gemeente Emmen.



#### AUTISME IN DE KLAS

Leerkrachten die les geven aan kinderen met autisme kunnen gratis een elearning volgen. Ze leren onder andere op een nieuwe manier te kijken naar gedrag, maar krijgen ook allerlei praktische tips en voorbeelden. De e-learning werd ontwikkeld door Accare samen met met Kentalis, de Dr. Verschoorschool en internationale samenwerkingspartners en is onderdeel van het OLAV onderzoek.

### nieuw

#### AUTISME EN SOCIALE INFORMATIE

Jongeren met autisme verwerken informatie op een andere manier. Dat weten we. Maar wát er dan precies anders gaat is nog niet goed onderzocht. Ook is het onderzoek tot nu toe vooral gericht geweest op jongens met autisme, en veel minder op meisjes. Binnen het SCASS project bestuderen we hoe de verwerking van sociale informatie gaat bij jongens én meisjes, met én zonder ASS. De kennis die we op deze manier krijgen kan bijdragen aan betere behandelmethoden voor jongeren met ASS in de toekomst.

### nieuw

#### GEDRAGSPROBLEMEN

Gedragsproblemen, zoals opstandig en agressief gedrag, komen regelmatig voor bij jongeren. Hun problemen kunnen toch erg verschillend zijn. Zo zijn sommige jongeren misschien snel gefrustreerd en boos, en doen dan dingen die henzelf of anderen pijn doen. Anderen doen dingen die niet mogen, zoals liegen of stelen. In het SCODA project kijken we of dit te maken heeft met verschillen in het verwerken van sociale informatie.

publicaties  
2020  
overzicht op [www.accare.nl](http://www.accare.nl)



# Colofon

---

Teksten en vormgeving:

Marika Serra en Danielle Westdijk (Accare)

Met medewerking van:

Marco Bottelier, Pieter Hoekstra, Annelies de Bildt, Vera Dekker, Kim Wolters, Wieteke Beernink, Andrea Dietrich Herwin Tros, Pieter Hoekstra, Marieke Spijk, Elke de Jonge, Annabeth Groenman, Renee Kleine Deeters (Accare) en Tinca Polderman (Dreams)